

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Jörel Holmberg
Naturvårdsenheten
0501-60 53 95

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Gröne skog i Götene kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 5. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Gröne skog
RegDOS ID	2002864
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Götene
Ungefärlig mittpunkt	1358540 – 6499800
Fastigheter och ägare:	Råbäck 1:15, Råbäcks egendom AB
Nyttjanderättsinnehavare:	Medelplana 8:48, servitut, akt 16-MED-94
Areal (ha):	36,2 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540 063
Naturgeografisk region:	22a Vänerslätterna
Objektskategori:	Sö; skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	Ia Strikt naturreseptat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Gröne skog.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Kinnekulle naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen (1974:1025) den 13 september 1982, dnr 11.126-1064-82

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs inom de delar som berörs av naturreservatet när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla naturvärden knutna till mykologiskt intressanta granskogar på kalk
- utveckla värdena knutna till exponerade block, klippor, klippspringor och liknande i gamla kalkbrottsmiljöer
- bevara följande inom området förekommande naturtyper och/eller arter som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd: *Näringsrik granskog*, 9050 och *Cypripedium calceolus* – guckusko, 1902; *Tortella rigens* - styv kalkmossa 1988.
- utveckla ett område som har högt värde för friluftslivet så att det utgör ett attraktivt besöksmål.

Syftet skall tryggas genom att:

- kalkbarrskogarna lämnas utan åtgärder
- äldre kalkbrottsmiljöer hålls relativt öppna genom återkommande röjningar
- information, vandringsled och andra anordningar för friluftslivet iordningsställs i området och utformas på ett tilltalande och funktionellt sätt samt att anordningarna hålls i ett gott skick.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. avverka skog, gallra, röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
3. anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
4. borra, spränga, schakta, gräva, eller bedriva täkt av något slag
5. markavvattna, skyddsdikey, rensa, lägga igen eller kulvertera dike, dämma eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologiska förhållanden.
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra naturliga eller kemiska växtnäringsämnen.
7. anlägga eller bredda väg eller stig.
8. anlägga mark- eller luftledning, stängsel eller hägnad.
9. uppföra byggnad eller anläggning.
10. uppföra mast, torn, vindkraftverk eller liknande anordningar.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

11. gräva ner befintliga luftledningar.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas. Vid underhållsröjningar ska samråd ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar. Samråd ska ske med Länsstyrelsen innan åtgärd.
- Vid underhåll av befintliga jaktorn och röjning av befintliga siktgator.
- Vid flyttning av träd och grenar som fallit över befintliga vägar/stigar till annan plats inom reservatet.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. Anordning och underhåll av rastplats, vandringsstigar och spänger.
4. Vegetationsröjning, gallring och avverkning av träd, buskar och sly.
5. Eldning i samband med röjning.
6. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
7. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivet fordon.
2. cykla annat än på befintlig väg eller anordna cykeltävling.
3. rida i kärr och våtmarker. Ridning får inte ske på sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas.
4. elda.
5. medföra okopplad hund.
6. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
7. plocka eller gräva upp gräs, örter, mossor, lavar eller svampar. Det är dock tillåtet att plocka bär och matsvamp.
8. fånga eller insamla ryggradslösa djur.
9. inplantera djur- eller växtart.
10. bryta loss, knacka sönder eller föra bort sten, mineral eller fossil från reservatet.
11. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

12. anordna idrottstävlingar eller andra arrangemang för fler än 200 personer.
13. anordna organiserad ridning annat än på väg.

Föreskrift 1 och 5 gäller ej fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid skötsel/förvaltning av fastigheten och i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. äldragare eller motsvarande.

Om ridning sker på sådant sätt att vandringsleder skadas kan Länsstyrelsen komma att ompröva föreskrift 3.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Naturvärden

Gröne skog är beläget på det ordoviciska kalkstenslagret. Den västra gränsen löper ungefär i gränsen mellan kalkstenslagret och alunskifferlagret. Jordmånen är kalkrik men i reservatets västra del, intill det gamla kalkbrottet, är jordarna tunna, torra och trots kalkinnehållet, relativt magra. Gröne skog utgörs till större delen av barrskog på kalkberggrund. Trädsiktet domineras av gran men bitvis finns ett visst inslag av tall. Här och var, exempelvis i den branta västsluttningen samt på klevkanten finns inslag av lövträd såsom ek, ask, oxel och björk. Spritt i området finns även ett glest buskskikt av hassel.

Skogen är gammal och har en flerskiktad struktur. Äldre, oftast senvuxna träd är inte ovanliga. Död ved förekommer i måttlig omfattning. I kalkbarrskogen finns också en artrik och speciell svampflora med en lång rad rödlistade arter, många av dessa spindelskivlingar. Merparten av de naturvårdsintressanta svamparterna är knutna till gran på kalkrika marker.

Kalkbrottet öppnar sig som en glänta i barrskogen. Området är mycket rikt på nakna block och kalkstensväggar som får relativt gott om ljus men där det även finns skuggigare och fuktigare förhållanden. Jordmånen i området är mycket tunn eller saknas och de kärlväxter som finns är ofta hänvisade till sprickor och liknande. Trädskiktet i området är svagt utvecklat och består av tidiga pionjärträd som exempelvis sälg. Kalkstensmiljöerna påminner om alvarmarker och är mycket viktiga miljöer för många mossor, lavar och kärlväxter. Närheten till andra liknande miljöer på Kinnekulle gör att det dessutom finns goda möjligheter att bevara kalkstens/alvarmiljöernas värden i ett långt perspektiv.

Kulturhistoriska värden

Förutom kalkbrottet saknas fornminnen enligt länsstyrelsens fornminnesregister inom reservatet liksom andra äldre lämningar efter tidigare markanvändning eller mänskliga aktiviteter. Verksamheten i kalkbrottet bedrevs så sent som på 1950-talet. Detta blev det sista brott som bearbetades av Råbäcks stenhuggeri.

Markanvändning

På häradskartan från slutet av 1800-talet anges området som skog med spridda barrträdsmarkeringar. Endast i den västligaste delen nedanför branten finns lövträdsmarkeringar.

Området är idag skogsmark men spår efter skogsbruksaktiviteter är fåtaliga eller saknas. I reservatets centrala del finns ett äldre kalkbrott.

Friluftsliv

Området har i dagsläget inget större intresse för friluftslivet. Genom de åtgärder som föreslås kommer området att bli mer lättillgängligt. Detta kommer förhoppningsvis att bidra till att öka värdet för friluftslivet.

Kinnekulleleden löper intill reservatets sydvästra gräns och strax nordväst om reservatet ligger Munkängarnas naturreservat som är mycket välbesökt.

Bebyggelse och anläggningar

Bebyggelse saknas inom reservatet. En spårväg från Råbäcks hamn upp till kalkstensbrotten byggdes på 1880-talet för att transportera kalkstenen ner till stenhuggeriet. Spårvägen gick in i de södra delarna av reservatet. Banan revs 1949 och är idag knappast synlig.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturreseptatet Gröne skog ligger inom riksintresse för naturvård (NR014055), riksintresse för kulturmiljövård (KR11) och riksintresse för friluftsliv (FR05). Området omfattas också av Natura 2000 (SE0540063). Hela reservatet är utpekadt som nyckelbiotoper. Mindre delar av reservatet ligger dessutom inom nationellt utpekade odlingslandskap (61-05-S) och regionalt värdefulla odlingslandskap (61-08).

Kommunal översiktsplan

Beslutet överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Götene kommun.

Internationell betydelse

Gröne skog ligger inom Natura 2000-området Kinnekulle, SE0540063.

Befintligt områdesskydd

Gröne skog ingår i Kinnekulle naturvårdsområde. Länsstyrelsen beslutade om naturvårdsområdet den 13 september 1982. Detta beslut upphävs inom naturreseptatet Gröne skog när reservatsbeslutet vunnit laga kraft.

Ärendets handläggning

Den dåvarande markägaren kontaktade Länsstyrelsen 2004 och var intresserad av att de delar av fastigheten som omfattades av Natura 2000 skulle lösas in. Länsstyrelsen lät en konsult ta fram förslag till avgränsning och skötselplaner för fyra olika naturreseptat på fastigheten. Värdering gjordes under 2005 och markägaren och Naturvårdsverket slöts i december 2005 avtal om intrångsersättning. Fastigheten övertogs strax därefter av den nuvarande ägaren.

Ägaren till Råbäck 1:15 och Medelplana 8:48 har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreseptat har remitterats till Götene kommun och Skogsstyrelsen. LRF Skaraborg, Naturskyddsföreningen Skaraborg, Götene-Kinnekullekretsen av Naturskyddsföreningen, Västergötlands ornitologiska förening, Västgötabergens Svampklubb, Kinnekulle Hembygdsförening, Västergötlands botaniska förening, Västsvenska entomologklubben, Bengt Weidow och Geologisk förening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Följande synpunkter har kommit på förslaget:

Ägaren till **Medelplana 8:48** är orolig för att reservatet ska leda till att skogen blir oframkomlig med stora mängder nedfallna träd efter framtida stormar, eftersom den ska lämnas till fri utveckling. Han är också orolig för

att besökare kommer att nyttja hans parkering eftersom det inte finns någon vid naturreservatet och att skogen kommer att skugga hans tomt.

Staten måste, precis som andra markägare, sköta skog enligt skogsstyrelsens föreskrifter beträffande färsk död ved i skogen. Länsstyrelsens förhoppning är dock att mängden död ved ska öka i skogen eftersom det idag råder brist på död ved. Om den ligger olämpligt, exempelvis över stigar, ska det vara möjligt att flytta den. Om olägenheter skulle uppstå beträffande parkering på privat fastighet kommer länsstyrelsen att ta tag i detta problem och försöka lösa det på bästa sätt. Förhoppningen är dock att besökare framförallt ska vandra till naturreservatet. Skötselplanen är justerad för att möjliggöra en försiktig gallring av skogen i gränsen mot Medelplana 8:48.

Västergötlands botaniska förening har inga synpunkter på förslaget.

Västgötabergens svampklubb kommenterar att ytterligare några sällsynta och hotade svamparter har påträffats i området. Skötselplanen har kompletterats med dessa fakta.

Kinneullebygdens LRF-avdelning oroar sig för finansieringen av den framtida skötseln och anser därför att skötsel och beslutanderätt över marken bör ligga kvar hos markägaren. Länsstyrelsen anser inte att oron är berättigad då området är skogsbevuxet och inte kräver någon nämnvärd skötsel.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bevarandevärden

Det avgränsade naturreservatet hyser mycket höga biologiska bevarandevärden knutna till skogen. Kalkbarrskog är en mycket sällsynt naturtyp och därför särskilt prioriterad i skyddsarbetet. I Gröne skog är kalkbarrskogen väl utvecklad med ett stort antal hotade arter, framförallt marklevande svampar.

De geologiska bevarandevärdena är mycket höga på Kinneulle i stort. I Gröne skogs naturreservat är värdena främst knutna till den tydligt utvecklade kalkstenskleven och till stenbrottsmiljöerna i den centrala delen av området. Stenbrottet har även ett kulturhistoriskt värde och det har goda förutsättningar att utveckla biologiska värden då här finns skapade alvarmiljöer.

De kulturhistoriska bevarandevärdena är i övrigt begränsade.

Värdena för friluftslivet är främst knutna till den vandringsled som förbinder området med Kinneulleleden och Munkängarna.

Hela naturreservatet ingår i Natura 2000 vilket innebär att det krävs tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder (i eller i anslutning till området), om de på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området (7 kap 28 a§ miljöbalken). Genom att bilda naturreservatet erhåller markägaren ersättning för det intrång som Natura 2000 innebär.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålet *Levande skogar* delmål 12.1 Långsiktigt skydd av skogsmark.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller reservatsförvaltaren.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Jakt får bedrivas enligt gällande jaktlagstiftning.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörd markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Nya Lidköpings tidning, Skaraborgs läns tidning Skara tidning, Skaraborgsbygden samt Göteborgsposten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Landskapsarkitekt Jörel Holmberg har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson länsarkitekt Jens Rasmussen och länsjurist Conny Claesson.

Göran Bengtsson

Jörel Holmberg

Beslutskarta

Naturreseptat

Gröne skog

Götene kommun

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsens beslut enligt
7 kap 4 § miljöbalken. Dnr. 511-06604-2007

 Gräns för naturreseptat

Skala 1:10 000

0 100 200 Meter

Utdrag ur GSD Fastighetskarta 8D5E. LÄNSSTYRELSEN
Copyright Lantmäteriet, dnr. 106-2004/188. VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

